

29

בית משפט מחוזי תל אביב-יפו
א 1881/07 (בשא 11834/07)
נדב לביא ב. טמפו משקאות
(בתיק נדב לביא ב. טמפו משקאות)
ת.פתיחה: 04/06/07 סדר דין: רגיל
מספר תיק חדש: תצ 6035-06/07

בבית המשפט המחוזי
בתל-אביב - יפו

29

נדב לביא, ת.ז. 025658709

המבקשים:

ע"י ב"כ עורכי דין שמואל אהרנסון וואו אמיר קדרי
ואו מיכל וולך ואו אחרים
ממשרד אהרנסון, שר, אבולעפיה אמודאי ושות'
שכתובתם לצורך חליץ זה הינה רח' לינקולן 20 תל אביב 67134
טל: 03-6250500 פקס: 03-6250501
- נ.ג.ד -

המשיבות:

1. טמפו משקאות בע"מ, ח.פ. 51-4486369
2. טמפו תעשיות בירה בע"מ, ח.צ. 52-0032848
שתיקן מרח' גיבורי ישראל 2,
ת.ד. 127, א.ת. קרית נורדאו, נתניה, 42101
3. מבשלות בירה לישראל בע"מ ח.פ. 511704819
מרחוב בן גוריון 11, גבעת שמואל

בקשה לאישור תובענה כתובענה ייצוגית

המבקשים אשר יהיו מיוצגים כדלעיל, מגישים בזה עתירתם לבית המשפט, כדלקמן:

- א. לאשר את התובענה המצורפת לבקשה זו כתובענה ייצוגית, מכח חוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו-2006 (להלן – "חוק תובענות ייצוגיות");
- ב. להגדיר את הקבוצה שבשמה הוגשה התובענה כדלקמן (להלן: "קבוצה המיוצגת" או "התובעים"):

ציבור הצרכנים שנמנע, במהלך התקופה שמיום 21 במאי 2000 ועד ליום הגשת תובענה זו, מהחזרתם של בקבוקי משקה, אשר מחיר הפיקדון הנגבה עבורם לא סומן על הבקבוקים כדין.

ג. לקבוע כי עילות התובענה חנן :

- (1) הפרת החובות החקוקות שבסעיף 3 של חוק הפיקדון ; ו/או שבסעיף 2(א) לחוק הגנת הצרכן, תשמ"א-1981 ("חוק הגנת הצרכן"); ו/או
- (2) גרימת נזק כספי ו/או הטעייה ו/או עשיית עושר שלא במשפט.

ד. להגדיר את הסעדים הנתבעים כדלקמן :

- (1) צו עשה כנגד המשיבות המורה לחן לקיים לאלתר את הוראות סעיף 3(א) של חוק הפיקדון ולטמן על כל בקבוק משקה החייב בכך את סכום הפיקדון על-פי האמור שם.
- (2) פיצויים של המבקש ושל כל חברי הקבוצה המיוצגת בגובה שיקבע בית המשפט הנכבד על-פי סעיף 20(א)(1) לחוק תובענות ייצוגיות ; ו/או
- (3) פיצוי בסכום שיקבע ויחולק בין חברי הקבוצה כאמור בסעיף 20(א)(3) לחוק תובענות ייצוגיות ; ו/או כל סעד אחר לטובת הציבור או לטובת הקבוצה, בהתאם לסעיף 20(ג) לחוק תובענות ייצוגיות.

ה. להורות כי ההחלטה בבקשה זו ונוסחה יפורסמו בשני עיתונים יומיים בשפה העברית, וכן ליתן הוראות נוספות כפי שימצא לנכון בדבר אופן הפרסום כאמור, ולקבוע כי המשיבות ישאו בהוצאות הפרסום.

ו. לקבוע את שכר טרחתם של עורכי הדין המייצגים את המבקש בבקשה לאישור תובענה ייצוגית.

ז. לקבוע כי חלק מסוים שיקבע בית המשפט הנכבד מתוך הסכום ו/או שווי הסעד שיפסק, לאחר ניכוי ההוצאות ושכר טרחת עורך דין, ישולם ו/או יינתן למבקש, אשר טרח בהגשת התובענה ובהוכחתה.

ח. ליתן הוראות נוספות בדבר הדיון בתובענה כפי שימצא בית המשפט הנכבד לנכון.

ט. כן יתבקש בית המשפט הנכבד לחייב את המשיבות בהוצאות בקשה זו ובשכ"ט עו"ד בצירוף מע"מ כדין בגינה.

ואלה נימוקי הבקשה:

1. עניינה של בקשה זו בהטעיה המתבצעת על ידי המשיבות, המטעות את צרכניהן לסבור שבקבוקים שהם רוכשים אינם נושאים פיקדון או שהם נושאים פיקדון מינימלי של 25 אג', כאשר למעשה הצרכנים מפקידים – בלא ידיעתם – פיקדון בסך של 1.2 ש"ח לבקבוק. בשל הטעיה זו צרכנים רבים אינם מחזירים את הבקבוקים ואינם גוברים את הכסף שהופקד על ידם.
2. נסקור להלן את המסגרת העובדתית והמשפטית הרלוונטית, ונראה כי פעולה זו של המשיבות מקימה עילת תביעה המתאימה להיזון כתובענה ייצוגית בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, התשנ"ו – 2006.

א. הצדדים

3. המבקש:

- 3.1. המבקש הוא אזרח מן השורה, בן 32 שנים, שמקצועו גנן בגן ילדים.
- 3.2. המבקש צורך מעט לעת בקבוקים מן הבקבוקים שמייצרות ו/או מייבאות המשיבות טמפו ומבשלות בירה. כאמור להלן, הוא מעריך כי צריכתו האישית עומדת על כ-5 בקבוקי משקה בני 500 מ"ל לחודש.
- 3.3. משנוכח המבקש, בדרך מקרה, כי הוא טעה במשך שנים באשר לסכום הפיקדון המגיע לו עם החזרת בקבוקי המשקה שהוא צורך, ואשר הם נשוא תובענה זו, החליט לרדת לחקר העניין ולפעול כמתואר להלן לשם הגשת התובענה כמפורט להלן.

4. משיבות 1 ו-2 ("טמפו"):

- 4.1. משיבה מס' 1 היא יבואנית ו/או יצרנית של משקאות קלים ומשקאות אלכוהוליים קלים, ובתם בירה גולדסטאר, מכבי, הייניקן ומאלט (בירה שחורה), המשווקים, בין השאר, בבקבוקים בני 500 מ"ל.
- 4.2. משיבה מס' 2 היא החברה האם של משיבה מס' 1, ואשר מפרסמת את דו"חותיה הכספיים במאוחד עם משיבה מס' 1. על כן מוגשת תובענה זו גם כנגד משיבה מס' 2 ואולם זאת אך למען הזכירות, ומן הטעם כי אין למבקש ידיעה ברורה על חלוקת הפעילות המדויקת בין המשיבות 1 ו-2. מובן כי המבקש יסתפק בתשובה קוהרנטית אחת לטענות המועלות כנגד משיבות 1 ו-2 (להלן, ביחד ולחוד: "טמפו").

4.3. על-פי הדו"ח הכספי של טמפו לשנת 2006, היא מחזיקה ב-52% משוק המשקאות האלכוהוליים חקלים, שהיקף מכירותיה בו עמד באותה שנה על למעלה מ-214 מיליון ₪ (ועל יותר מכך בשנים 2004 ו-2005). כן הוכרזה טמפו כמונופול בשוק הבירה.

4.4. דו"חותיה הכספיים של טמפו ניתנים לצפייה לכל דורש באתר האינטרנט של הבורסה לניירות ערך, שם נסחרים מניותיה של משיבה 2 <http://www.magna.isa.gov.il/>

5. משיבה מס' 3 ("מבשלות בירה")

5.1. משיבה מס' 3 ("מבשלות בירה") היא יבואנית ו/או יצרנית של משקאות קלים ומשקאות אלכוהוליים קלים, ובהם כמו בקבוקי בירה טובורג, קרלסברג או MALT, המשווקים, בין השאר, בבקבוקים בני 500 מ"ל.

5.2. אין בידי המבקש נתונים מדויקים על היקף פעולתה של מבשלות בירה; במצגת שנתפרסמה במהלך יום עיון שנערך בנושא שיווק בירה בישראל, ואשר נכח בו, בין השאר מנהל השיווק של מבשלות בירה, נאמר כי במהלך 2006 החזיקה מבשלות בירה בכ-37% משוק הבירה.

3. המסגרת המשפטית והעובדתית

6. כאמור, המשיבות הן יצרניות ויבואניות המייצרות ומייבאות מכלי משקה מלאים כהגדרתם בחוק הפיקדון, ומוכרות אותם בישראל (להלן – **מכלי המשקה**).

7. על-פי סעיף 2(א) של חוק הפיקדון, חייבים כל מכלי המשקה שתכולתם גבוהה מ-100 מ"ל ונמוכה מ-1.5 ליטר הנמכרים בישראל, בפיקדון – כשמו כן הוא, פיקדון העשוי להיות מוחזר לכל צרכן המשיב בקבוק ריק לכל בית מסחר בו נמכרים מכלי משקה מאותו סוג.

8. על-פי סעיף 2(ב) של חוק הפיקדון, חייבים מכלי המשקה הנמכרים על ידי המשיבות בפיקדון מינימלי, העומד כיום על 25 אג' לכל מכל. סכום זה נקבע מפורשות בחוק, ולא שונה מאז נחקק.

9. עם זאת, מאפשר סעיף 2(ג) לחוק הפיקדון **לגבות פיקדון גבות יותר**, וכך עשו המשיבות לגבי מיכלי המשקה המשמשים עילה לתובענה לזו.
- 9.1. כאמור לעיל מייבאת ו/או מייצרת טמפו, בין השאר, בקבוקי בירה המכילים 500 מ"ל, תחת המותגים גולדסטאר, מכבי, מאלט (בירה שחורה) והיינקן. **טמפו גובה עבור בקבוקים אלה פיקדון בשיעור של 1.2 ₪ לבקבוק.**
- 9.2. ואילו מבשלות בירה מייבאת ו/או מייצרת בקבוקי בירה המכילים חצי 500 מ"ל, טובורג, קרלסברג או MALTY המיוצרים ו/או מיובאים על ידי המשיבה מסי 2, חייבים בפיקדון של 1.2 ₪. **מבשלות בירה גובה עבור בקבוקים אלה פיקדון בשיעור של 1.2 ₪ לבקבוק.**
- 9.3. יודגש כי את מחיר הפיקדון קובעות המשיבות בלבד, על דעתן, כאמור בחוק הפיקדון.
- 9.4. בגין בקבוקים מעין אלה מוגשת תובענה זו, והם יכוננו להלן: **"הבקבוקים"**.
10. בצד חובת הפיקדון, קובע סעיף 3(א) של חוק הפיקדון חובת סימון הבקבוקים:
- "לא ייצר יצרן ולא ישווק יבואן מבלי משקה החייבים בפיקדון אלא אם כן מוטבעים בהם או מודפסים עליהם או על תווית שעליהם, בצורה הנראית לעין, המלים 'חייב בפיקדון' וכן, סמוך להם, סכום הפיקדון, והכל באופן שאינו ניתן להסרה או למחיקה בשימוש סביר"**
11. כנטען לחלן בבקשה זו, עילת התביעה שאישורה מתבקש בזה מבית המשפט הנכבד נובעת מהפרה חד משמעית שהפרו המשיבות את חובתן זו, כשהן אינן מציינות את גובה הפיקדון. כיוון שמדובר בפיקדון הגבוה באופן משמעותי (כמעט פי 5!) מגובה הפיקדון המינימלי החוקי, והידוע בציבור, יש בהימנעות זו – בנוסף על הפרת הוראת חוק מפורשת, משום הטעיה מהותית של הצרכן. ועוד יורחב על כך בהמשך הדברים.
12. כעולה מן האמור, כאשר רוכש הצרכן בקבוק, הוא מבצע למעשה שתי עסקאות במקביל. האחת הינה רכישה של המשקה שמכיל הבקבוק; והשניה היא הפקדת פיקדון בגין הבקבוק, שיוחזר לו – בתנאי שיחזיר את הבקבוק.

13. על פי דין, על העוסק ליידע את הצרכן לגבי כל אחת מהעסקאות שהוא מבצע במקביל בעת רכישת בקבוק המשקה. הפיקדון עבור הבקבוק הינו עסקה נפרדת לחלוטין ממכירת המשקה, ועל העוסק להבהיר לצרכן כי בעת התשלום עבור מכל המשקה הוא משלם עבור המשקה סכום מסויים, וכן מפקיד – בנוסף – סכום עבור הבקבוק, שיוחזר לו כאשר יחזיר את הבקבוק, ומה גובת הסכום שהוא מפקיד.
14. כאמור לעיל, מוגדרת החובה האמורה בחוק הפיקדון עצמו. אולם לחובה זו מקור קודם ועצמאי, שאינו תלוי בהוראות חוק הפיקדון: **סעיף 2(א)(1) לחוק הגנת הצרכן**, אוסר על עוסק להטעות צרכן בכל עניין מהותי בעסקה, ומגדיר את מהות השירות כעניין מהותי בעסקה.
- כאשר עסקה כוללת הן פיקדון והן מכירה, וגובה הפיקדון הוא כ- 12 – 20 אחוזים מן העסקה הכוללת, לא יכולה להיות מחלוקת שמהות השירות הינו גם הפיקדון וגובהו.

ג. הפרת הוראות החוק על ידי המשיבות

15. למרות הוראות ברורות אלה שבחוקי מדינת ישראל, המשיבות מסתירות מהצרכנים – כך ממש – את גובה הפיקדון שהן גובות. אכן כן: על תוויות הבקבוקים, החייבים בפיקדון של 1.2 ש"ח, **לא מצוין כלל סכום של פיקדון** – בניגוד גמור להוראות הברורות והמפורשות של חוק הפיקדון, ולחובה הברורה מאליה של כל עוסק כלפי צרכניו.
- 15.1. כך, על הבקבוקים המשווקים על ידי המשיבה מסי 1 כתוב רק **"מיועד להחזרה"**! לא "פיקדון", לא "חייב בפיקדון", וודאי לא סכום הפיקדון. רק – **"מיועד להחזרה"**. לבקשה זו מצורפת דוגמה של פתקית שהיתה מודבקת על בקבוק של בירה גולדסטאר, המיוצרת על ידי טמפו, סומנה כנספח א'.
- 15.2. על הבקבוקים המשווקים על ידי המשיבה מסי 2 כתוב רק **"מיועד להחזרה / הבקבוק בפיקדון"**, ולא נקוב כל סכום של פיקדון. לבקשה זו מצורפת דוגמה של פתקית שהייתה מודבקת על בקבוק של בירה טובורג, המיוצרת על ידי מבשלות בירה, סומנה כנספח ב'.
- 15.3. מבדיקות שערכנו, הנוסח זהה בפתקיות כל הבקבוקים המיוצרים על ידי אותה משיבה.

16. מכאן עולה כי -
- 16.1. במקרה של טמפו - הצרכן משלם עבור בקבוק בירה מחיר של כ- 5 - 10 ש"ח, ולא יודע שכ- 20% מהמחיר הכולל אינו כלל בגדר מחיר, אלא פיקדון בלבד, שהוא זכאי לקבל בחזרה.
- 16.2. ואילו במקרה של מבשלות בירה - גם אם הצרכן אכן ראה שמדובר בפיקדון, אין לו ידיעה באיזה גובה של פיקדון מדובר.
- 16.3. הואיל והפיקדון הרגיל הרשום על גבי רב מכלי המשקה בישראל הינו 25 אג', ניתן להניח שצרכני הבקבוקים של מבשלות בירה סוברים כי גובה הפיקדון הינו 25 אג'. כיון שכך, רבים מהם אינם טורחים כלל להחזיר את הבקבוקים, אלא זורקים אותם לפח האשפה, או מניחים אותם ליד הפח מתוך תקווה שמישהו אחר יחזיר אותם כדי לקבל 25 אג' לבקבוק.
17. עובדות אלה מקימות עילת תביעה לכל אחד מצרכני הבקבוקים שרכש בקבוק ולא החזירו, ובכך נגרם לו נזק בגובה שווי הפיקדון של הבקבוק שלא הוחזר לו, בסכום של 1.2 ש"ח לבקבוק.

ד. מסלול הפיקדון, או - לאן הלך הכסף!

18. מסלול כספי הפיקדון מותוות בחוק הפיקדון:
- 18.1. סעיף 4(א) מחייב גביית הפיקדון על-ידי המשיבות - שהן בגדר יצרן או יבואן כאמור שם - מכל בית עסק שלו נמכרים מכלי המשקה.
- 18.2. אף בתי העסקים מחויבים בגביית הפיקדון מצרכניהם.
- 18.3. סעיף 6(א) ו-ב) מחייבים בתי עסק לקבל מכלים ריקים ולהשיב/לשלם לצרכן את סכום הפיקדון בעבורם.
- 18.4. סעיף 7 מחייב את היצרן או היבואן להשיב/לשלם לבית העסק את סכום הפיקדון בעבור מכלי משקה אשר זה משיב אליו.*
- כך "נסגר המעגל", והמשיבות, אשר גבו לקופתן סכום בגין הפיקדון על מכלי המשקה, מתחייבות להחזירו לצרכן המשיב את המכלים לפתח בית העסק.
19. כמפורט לעיל, בכך שאין המשיבות מסמנות כנדרש את הבקבוקים, גורמות הן לצרכנים הפסד ניכר.

20. אך דומה כי מעבר להפסד שנוצר לצרכנים, עשויות המשיבות ליהנות ולהרוויח ממחדלן לסמן את תבוקים; ומהימנעות הצרכנים מלהשיבם לבתי העסק. יוטעם: אין תובענה זו תולה קולרה ברווח שעושות המשיבות, כי אם בהפסד שהן גורמות לצרכנים; ואולם על-מנת לחביא תמונה מלאה בפני בית המשפט הנכבד, יתואר המצב החוקי הנוגע ל מכלי משקה שלא הוחזרו:

20.1. החוק היה ער לאפשרות כי חלק מן המכלים לא יושבו, בסופו של דבר, אל היצרנים, וכי בקופת היצרנים יוותרו סכומי כסף שנגבו כפיקדון ולא כתמורה בגין מכל או משקה.

20.2. על כן נקבע בסעיף 8(א) של חוק הפיקדון שכל הפרש שייצבר בידי יצרן ויבואן בין הסכומים שנגבו לסכומים שהושבו - יועברו לקרן לשמירת הניקיון שהוקמה על-פי חוק.

20.3. דומה כי בכך ביקש המחוקק להשיג שתי מטרות: האחת – לוודא שכספי הפיקדון אכן ישמשו למטרתם המקורית: סיוע בהגנת חסביבה. והשניה – כדי שלא ליצור תמריץ שלילי ליבואנים ויצרנים, והמשיבות בתוכם, שלא להשיב את כספי הפיקדונות לידי הצרכנים.

20.4. אלא שסעיף 8(ב) בחוק קובע, כי לגבי התבוקים שבעילת תובענה זו, יחושב ההפרש המועבר לקרן, כאילו היה סכום הפיקדון 25 אגורות בלבד, גם אם סכום הפיקדון גבוה יותר.

20.5. מכאן שעל כל מכל שלא הוחזר להן, ואשר בעבורו גבו המשיבות 1.20 ₪, הן מעבירות לקרן 25 אג' בלבד, ואילו 95 אג' נותרות בקופתן.

21. בהקשר זה יצוין, כי בדברי ההסבר לדו"חותיה הכספיים של טמפו לשנת 2006, זכר בביאור מס' 16 לדו"חות האמורים, מופיע תיאור של המצב החוקי הנוגע לחוק הפיקדון. שם מופיעים אך ורק הסברים בדבר הפיקדון בן 25 אג', ואילו זכרו של פיקדון בן 1.2 ₪ אינו מופיע בביאורים /או בהסברים לדו"חות. אין המבקש מתיימר להיות בקיא בקריאת הדו"חות הכספיים של החברות, אך תמונה הדבר כי על אף חתייחסות מפורשת לפיקדונות בסך 25 אג', לא מופיע כל אזכור לפיקדון הגבוה יותר הנגבה על-ידי טמפו. העתק העמודים בהם מופיעים דברי ההסבר והביאור של הדו"חות הכספיים מצורפים בזה כנספחים 1/ג ו-2/ג; כאמור הדו"חות הכספיים המלאים מופיעים באתר האינטרנט של הבורסה

לניירות ערך בכתובת <http://www.magna.isa.gov.il/>

22. ויוטעם שנית: אין למבקש ידיעה ברורה ובדוקה שאכן כך הם פני הדברים. המבקש אינו מצוי בהוצאות ובהכנסות של המשיבות; על פניו נראה כי המצב החוקי עלול להוות גורם בהתנהגותן של המשיבות. על הפרק, ככל שהדבר נוגע למבקש, ההפסד שנגרם לו ולקבוצה המיוצגת כתוצאה מהתנהגות זו: 1.20 ש"ח בגין כל בקבוק שלא הוחזר.

ה. פניה מוקדמת מטעם המבקש

23. משגילה המבקש, בדרך מקרה, כי הוא משלם פיקדון בסך של 1.2 ש"ח עבור כל בקבוק בירה גולדסטאר של חצי ליטר הנרכש על ידו, פנה במכתב לטמפו. העתק המכתב מצורף לבקשה זו וסימונו נספח ד'

24. לאחר משלוח המכתב, החל המבקש לשים ליבו לסוגיה זו של סכום הפיקדון, וגילה כי לא רק בקבוקי בירה גולדסטאר אינם מסומנים כנדרש, אלא מדובר בכל הבקבוקים של חצי ליטר המיוצרים או מיובאים על ידי המשיבות. משכך, פנה המבקש באמצעות ב"כ דאז הן למבשלות בירה. העתק המכתב למבשלות בירה מצורף לבקשה זו וסימונו נספח ה'

25. כן פנתה ב"כ המבקש באותה עת למשרד להגנת הסביבה. העתק הפניה מצורף למכתב בקשה זה כנספח ו' לפניה זו צורפה אף תשובת טמפו, שלהלן.

26. ביני לביני הגיעה לידי המבקש התשובה של טמפו, המצורפת לבקשה זו כנספח ז', וזו צורפה, כאמור לפנייה למשרד לאיכות הסביבה.

26.1 בתשובה זו כותבת טמפו כי הבקבוקים מיועדים לשימוש חוזר, וכי בקבוקים אלה הוצאו מתחולתו של החוק. וממשיכה המשיבה וכותבת, בזו הלשון:

"הדברים, הגם שאינם מצוינים מפורשות בחוק, נדונו והובחנו באופן שאינו משתמע לשתי פנים עם הנציגות הבכירה ביותר של המשרד לאיכות הסביבה".

26.2 כך ממש! טמפו טוענת שהחוק החל על כל אדם במדינת ישראל אינו תל עליה, פשוט משום שכך סוכם עם המשרד להגנת הסביבה. דומה כי תחת תשובה לשאלת המבקש – הודתה המשיבה 2 הודאת בעל דין בטענותיו.

27. למעלה מן הצורך יאמר :

27.1. **סעיף 3א של חוק הפיקדון קובע פרוצדורה ברורה לפטור מחובת הסימון, והוא מתנה אותו בתשלום מיוחד :**

"...סכום שהוא פי שישה מסכום הפיקדון שהיה עליו לגבות בעד מבלי המשקה שייצר או שייבא אילו סומנו לפי הוראות סעיף 3, ומסר אישור על כך לממונה מאת הקרן"

נמצא אם כן, כי מקום בו ביקש המחוקק לתת פטור ליצרן ויבואן מחובת הסימון, הוא עשה כן באופן מפורש, תוך שהוא עושה פטור זה לבלתי כדאי – אלא במקרים מיוחדים, שכן הוא התנה זאת בתשלום גבוה במיוחד לקרן; סכום שהוא גבוה מהסכום אותו גובות כיום המשיבות. כיצד, אם כן, יכולה טמפו לטעון לפטור "מכללא", בהסתמכות לכאורה על עצת גוף זה או אחר, הכפוף לחוק בדיוק כמותה?

27.2. לא זו אף זו, וכאמור למעלה, החוק מתייחס מפורשות לבקבוקים נשוא בקשה זו, כאשר הוא מאפשר לכל יצרן או יבואן לגבות פיקדון גבוה יותר מהפיקדון המינימלי, בדיוק כפי שנוהגות המשיבות. היש ספק כי החוק חל, אם כן, על בקבוקים אלה?

27.3. ועוד יוזכר האמור לעיל, כי סימון סכום תפיקדון נדרש מכל עוסק, גם ללא קשר לחוק הפיקדון, משום שהוא פרט מהותי בעסקה – ובפרט כאשר מדובר בפיקדון בגובה של כ- 20% ממחיר הבקבוק הכולל.

28. כיון שגם טמפו ידעה, כנראה, היטב, כי טענתה זו אין לה כל בסיס, מנסה היא להיבנות מטענה נוספת, המופיע במכתבה, נספת ז' לבקשה זו, ולפיה על **החשבוניות** בגין הבקבוקים מופיע פיקדון בגובה 1.20 ש"ח.

28.1. מבחינה משפטית אין בתשובה זו מאומה; החובה החוקית מוטלת על היצרן ו/או היבואן הן על-פי חוק הגנת הצרכן ותן על-פי חוק הפיקדון, ואין הוא יכול להטילה על מאן זיהוא אחר. המחוקק נתן דעתו לכך והכריע בחוק הפיקדון כי על היצרן והיבואן מוטלת חובת סימון הבקבוק, וזו מוטלת עליו באופן שהסימון לא ימחק בשימוש סביר - כך לשון החוק.

28.2. מבלי לפגוע בטיעונו המשפטי שלמעלה, כשקיבל המבקש את תשובת המשיבה, ניסה לבדוק האומנם מופיע סעיף נפרד בחשבונית הניתנת לצרכן, ומצא כי במרכזים קטנים יותר ובחנויות המכולת, אין הפרדה בין הפיקדון למחיר הבקבוק. יתר על כן, גם בסופרמרקט גדול נתקבלו בידי המבקש חשבוניות שאינן מציינות בנפרד את סכום הפיקדון.

לבקשה זו מצורפים העתקי קבלות על בקבוקים שנרכשו על ידי המבקש בחנויות שונות ברחבי תל אביב, שם אין אזכור לפיקדון אותו שילם המבקש, וכן קבלה של קניה בסופרמרקט שאחד מרכיביה היה הבקבוק, בכל אלה אין התייחסות לפיקדון בסך 1.2 ש"ח. סומנו בנספח ה'.

28.3. עם זאת, בדק המבקש שנית את נכונות טענת טמפו בסופרמרקט גדול ושם אכן צויין סכום הפיקדון. אך עניין זה - ברשימה ארוכה - מובלע והמבקש לא היה מודע לו עד לתשובת טמפו והניסיון שעשה. העתק הקבלה בה מופיע סכום הפיקדון מצורף לבקשה זו בנספח ט.

28.4. נמצא המחוקק צודק בהטילו חובת סימון על הבקבוקים - בוודאי בכל הנוגע לרוכשים בקבוקים במרכולים קטנים ומכולות. וגם הרוכשים ברשת שיווק גדולה אשר בחשבון שלה מצוין דבר הפיקדון - יטען המבקש כי דרך העולם, שרק צרכנים מעטים קוראים את פירוט הקניה, בייחוד כאשר מדובר בקניה גדולה, כנהוג ברשתות השיווק. לפיכך, גם חלק מן הצרכנים שקנו ברשתות השיווק את הבקבוקים לא יודעים כי שילמו פיקדון בגובה של 1.2 ש"ח.

28.5. ועוד אחרון בעניין זה: סימון הבקבוק מזכיר לצרכן דבר הפיקדון גם זמן רב לאחר הקניה עצמה. בכל עת שהוא אוחז בבקבוק יכול הוא לראות ולהזכר כי לבקבוק שבידו ערך כספי עבורו, ואילו תחשבונית, גם אם נתן ליבו אליה מלכתחילה, נשכחה זה מכבר. והלא זו מטרת הסימון - להזכיר לצרכן.

29. העובדה הפשוטה, שהמבקש הפקיד לאורך השנים סכום של 1.2 ש"ח לבקבוק בגין מאות בקבוקים, ולא ידע על כך דבר עד לאחרונה, עת נודע לו הדבר במקרה, היא שמראה כי התשובות אינה תחליף ראוי.

30. למען הסדר הטוב נציין, כי המכתבים למבשלות בירה ולמשרד להגנת הסביבה נשלחו אך לאחרונה, וטרם נתקבלו תשובותיהם לגופו של עניין. מאת ב"כ מבשלות בירה נתקבלה ביום 22 במאי 2007 בקשה לארכה במתן תשובתם. ביום 24 במאי 2007 ענו ב"כ המבקש כי בכוננת המבקש להגיש תובענה בעניין זה, אך הם ימתינו לתשובת מבשלות בירה עת קצרה. מאז ועד ליום הגשת התביעה לא יצרו ב"כ מבשלות בירה כל קשר נוסף עם ב"כ המבקש.

ו. התנאים לאישורה של תובענה ייצוגית

31. התנאי המקדמי

31.1. התנאי המקדמי שבסעיף 4(1) לחוק תובענות ייצוגיות קובע שני מבחנים מצטברים (1) עילת תביעה אישית; (2) המעלה שאלות של עובדה ומשפט המשותפות לצרכנים רבים אחרים.

31.2. **למבקש עילת תביעה אישית**, שכן הוא רכש לאורך השנים בקבוקים רבים מסוג הבקבוקים נשוא התובענה. להערכת המבקש, הצורך כ-5 בקבוקים בחודש, עולה מספר הבקבוקים לכדי 60 בשנה. לגבי כל אלה, אותם לא החזיר שכן לא ידע על דבר גובה הפיקדון, נגרם לו נזק העולה כדי 72 ₪ בשנה, 432 ₪ בשש שנים (מתוך 7 השנים לגביחן לא התיישנה תביעתו, שהח הוא בארץ 6 בלבד).

31.3. **העילה מעוררת שאלות של עובדה ומשפט המשותפות לצרכנים רבים אחרים**, שכן בדומה למבקש, גם צרכנים רבים אחרים הרוכשים בקבוקים אינם יודעים על קיומו של פיקדון בגובה של 1.2 ש"ח, ונגרם להם נזק בגובה הפיקדונות שלא הושבו להם לאורך השנים.

העובדה המרכזית, המקימה את עילת התביעה של המבקש, הינה פשוטה: העדר סימון על גבי הבקבוקים של סכום הפיקדון. גם החובה המשפטית ברורה: על המשיבות חובה לסמן את הבקבוקים ולרשום עליהם את סכום הפיקדון, הן מכח חוק חגנת הצרכן, והן מכח חוק הפיקדון.

עובדה זו, והחובה המשפטית שהוטלה על המשיבות לסמן על הבקבוקים את סכום הפיקדון, הן עיקר העיקרים המקימים את עילת התביעה של המבקש ושל הקבוצה כולה, ושאלות אלה משותפות לכל חברי הקבוצה המיוצגת. לפיכך, התנאי המקדמי להגשת בקשה לאישור תובענה ייצוגית מתקיים גם מתקיים.

32. תנאים נוספים לאישור תובענה ייצוגית

סעיף 8 לחוק תובענות ייצוגיות קובע את התנאים לאישורה של התובענה על ידי בית המשפט.

32.1. התנאי הראשון הינו, כי התובענה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות כלל חברי הקבוצה, **ויש אפשרות סבירה שהן יוכרעו בתובענה לטובת הקבוצה**.

- 32.2. דומה כי מן האמור לעיל עולה באופן ברור, שהאפשרות כי השאלות המהותיות של הפרק יוכרעו לטובת הקבוצה יותר מסבירה היא. המשיבות הפרו חובת חוקית ברורה, הקבוצה המיוצגת נפגעה, וכף המאזניים - הן מאזני המשפט, הן מאזני הצדק, נוטות לטובתה.
33. התנאי השני הינו שהתובענה הייצוגית הינה הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת בנסיבות העניין.
- 33.1. דומה כי גם בתנאי זה עומדת בקשה זו ללא קושי מיוחד. הקבוצה המיוצגת היא קהל צרכנים, שכולם הוטעו בשל הימנעותן של המשיבות לסמן את הבקבוקים כך שכל צרכן ידע בדיוק מה גובה הסכום המופקד על ידו בגין הבקבוק שהוא רוכש.
- 33.2. רק תובענה ייצוגית שתכריע כי על המשיבות החובה לסמן את הבקבוקים כנדרש בחוק הפיקדון, וכי עליהן לשלם לצרכנים את סכומי הפיקדונות שלא הושבו להם לאורך השנים, בניגוד לדין, באמצעות אחת הדרכים שהוגדרו בסעיף 20 לחוק תובענות ייצוגיות, תאפשר פיצוי לצרכנים שלאורך השנים נגרם להם נזק בגובה של 1.2 ש"ח לבקבוק.
- 33.3. ויוטעם: סעיף 20 של חוק תובענות ייצוגיות מאפשר מתן סעד לחברי הקבוצה גם מקום שבו קשה ההוכחה לגבי הנזק האישי של כל אחד מן הצרכנים, ואז כאשר יש קושי באיתור או הוכחת זכאות של כל אחד מחברי הקבוצה. הלא לשם כך נועד החוק, ולשם כך נועדו סעדיו השונים, מהם אלה שנתבקשו בפתית לבקשת זו.
- 33.4. לכן, לא זו בלבד שהתובענה הייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת בנסיבות העניין, היא פשוט הדרך היחידה לדון במחלוקת זו, והיא נועדה בדיוק למקרים מעין אלה.
34. עניינם של חברי הקבוצה ינוהל בדרך הולמת, ובתום לב:
- 34.1. דומה כי תיאור פעולותיו של המבקש עד היום (לרבות הפניות למשיבות ולמשרד להגנת הסביבה), ובקשה מפורטת זו לאישור תובענה ייצוגית, די בהן כדי להבהיר שתנאים אלה מתקיימים.

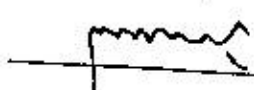
2. הנוק שנגרם לקבוצה

35. בראשית חוזרים יצוין כי על-פי מחקר שנערך על-ידי מרכז המחקר והמידע של חכנסת, המצורף לבקשה זו כנספת מ, נמכרים בישראל מדי חודש כ-48 מיליון בקבוקי משקה. גם אם חלק זעיר מהם הם בקבוקים נשוא התובענה, מדובר בכמות ניכרת.
36. עם זאת, על מנת להגדיר את הנוק שנגרם לקבוצה יש צורך בנתונים, שכולם נמצאים אצל המשיבות.
- 36.1. הנתון הראשון הינו מספר הבקבוקים נשוא התובענה הנמכרים על ידיתן.
- 36.2. מתוך אלה - כמה מוחזרים לידיהן וכמה נותרים ללא החזר? נתון זה ודאי ישנו בידי המשיבות, והוא אף נגיש כיון שעל פי סעיף 10 לחוק הפיקדון על המשיבות לדוות את הנתון האמור למשרד להגנת הסביבה, מידי שישה חודשים.
- 36.3. ומתוך הבקבוקים המוחזרים - כמה מוחזרים על-ידי צרכניהם וכמה נאספים על-ידי "אספני בקבוקים"? נתון זה ניתן לגזור מתוך אופי החוזרים המגיעים לבתי העסק ומהם למשיבות, נתונים שהם כולם בידי המשיבות.
37. מצויים אנו בשלב המקדמי של בקשה לאישור, ולמבקש אין מלוא הנתונים הנדרשים כדי לבסס את הנוק שנגרם בפועל לכלל חברי הקבוצה. לשם כך קבע חוק תובענות ייצוגיות, בסעיף 4(ב)(1), כי די בכך שהמבקש יראה כי לכאורה נגרם לו נזק, הא ותו לא.
- 37.1. כאמור לעיל, מעריך המבקש כי הוא צורך בממוצע 5 בקבוקים בחודש ו- 60 בשנה. נזקו השנתי עומד, אם כן, על 72 ₪ בשנה, ועל 432 ₪ הן מכפלת 6 שנים אשר שהה בארץ וצרך בקבוקים כאמור, במחלך שבע השנים האחרונות.
- 37.2. לחלופין, במניין השנים בתן שהה המבקש בארץ מאז כניסתו של חוק הפיקדון לתוקף - עולה נזקו המוערך של המבקש כדי 360 ₪.
38. כאמור לעיל, גם אם מתוך כל מיכלי המשקה הנמכרים, חלק קטן בלבד הם הבקבוקים נשוא התובענה, ורק חלק מאלה אינם מוחזרים על-ידי חברי הקבוצה המיוצגת, וכל אלה צורכים בקבוקים אלה בכמות הצנועה אותה צורך המבקש - עשויה התביעה לעלות כדי עשרות רבות של מליוני שקלים:
- 38.1. בנתוני הצריכה שלעיל - 7 שנות התיישנות מעלות את נזקו של היחיד העונה למאפייניו של המבקש לסך של למעלה מ-500 ₪.

38. כאמור לעיל, גם אם מתוך כל מיכלי המשקה הנמכרים, חלק קטן בלבד הם הבקבוקים נשוא התובענה, ורק חלק מאלה אינם מותרים על-ידי חברי הקבוצה המיוצגת, וכל אלה צורכים בקבוקים אלה בכמות הצנועה אותה צורך המבקש - עשויה התביעה לעלות כדי עשרות רבות של מליוני שקלים:
- 38.1. בגתוני הצריכה שלעיל - 7 שנות התיישנות מעלות את נזקו של היחיד העונה למאפייניו של המבקש לסך של למעלה מ-500 ₪.
- 38.2. די ב-100,000 צרכנים במאפיינים צנועים אלה כדי להעמיד את סכום התביעה על 50,000,000 ₪.
- 38.3. המבקש מעריך כי הסכומים גדולים מאלה, אך כאמור אין לו מידע עליו ויכול לבסס חשדו, ומידע זה מצוי כולו בידי המשיבות.
39. לאור מקום ביצוע הרכישות, וכן לאור מקום מושבן של המשיבות, לבית המשפט הנכבד הסמכות המקומית לדון בתובענה זו, ולאור סכומה המשוער, מסורה בידיו הסמכויות העניינית לדון בה.
40. על כן יתבקש בית המשפט לאשר תובענה זו כתובענה ייצוגית, על-פי כתב התביעה המצורף לבקשה זו בנספת י"א, וכן יתבקש הוא להוציא מלפניו את הסעדים שנתבקשו בראש בקשה זו לעיל.
41. הבקשה נתמכת בתצהירו של המבקש, מר נדב לביא, המצורף לכתב בקשה זה כחלק בלתי נפרד הימנו.
42. מן הדין ומן הצדק להיענות לבקשה.

היום, 4 לחודש יוני 2007

אמיר קדרי, עו"ד

שמואל אהדנסון, עו"ד
אהדנסון, שר, אבולעפיה, אמודאי, עמ"כ דין
בי"כ המבקש

בית משפט מחוזי תל אביב-יפו
א 1881/07
נדב לביא נ. טמפו משקאות

ת.פתיחה: 04/06/07 סדר דין: רגיל
מספר תיק חדש: תצ 6035-06/07

בבית המשפט המחוזי

בתל-אביב - יפו

התובע: נדב לביא, ת.ז. 02-5658709
מיוזג ביה-תא/5 4/12 תל-אביב 621666

ע"י בייכ עורכי דין שמואל אהרנסון ו/או אמיר קדרי ו/או מיכל וולך
ממשרד אהרנסון, שר, אבולעפיה אמודאי ושות'

שכתובתם לצורך הליך זה הינה רח' לינקולן 20 תל אביב 67134

טל: 03-6250500 פקס: 03-6250501

- ד נ -

1. טמפו משקאות בע"מ, ח.פ. 51-4486369

2. טמפו תעשיות בירה בע"מ, ח.צ. 52-0032848

שתיתן מרח' גיבורי ישראל 2,

ת.ד. 127, א.ת. קרית נורדאו, נתניה, 42101

3. מבשלות בירה לישראל בע"מ ח.פ. 51-1704819

מרחוב בן גוריון 11, גבעת שמואל

הנתבעות:

מחנות התביעה: תביעה ייצוגית כספית, ולסעד עשה
הסך 150,000,000 ₪

כתב תביעה

א. התובע אשר יהיה מיוזג כדלעיל, מגיש בזה לבית המשפט הנכבד כתב תביעה ייצוגית
בשמו ובשם הקבוצה שלהלן:

ציבור הצרכנים שנמנע, במהלך התקופה שמיום 21 במאי 2000 ועד
ליום הגשת תובענה זו, מהחזרתם של בקבוקי משקה, אשר מחיר
הפיקדון הנגבה עבורם לא סומן על הנקבוקים.. (להלן - "הקבוצה
המיוזגת", ו/או ביחד עם התובע: "התובעים")

ויבקש מבית המשפט הנכבד להוציא מלפניו את הצווים והסעדים שלהלן:

(1) צו עשה כנגד הנתבעות המורה להן לקיים לאלתר את הוראות סעיף 3(א) של חוק
הפיקדון ולסמן על כל בקבוק משקה החייב בכך על-פי את סכום הפיקדון על-פי
האמור שם.

- (2) סעד כספי לפיצוי התובעים בגובה שיקבע בית המשפט הנכבד על-פי סעיף 20(א) (1) לחוק תובענות ייצוגיות; ו/או
- (3) סעד כספי לפיצוי התובעים בסכום שיקבע בית המשפט, אשר יחולק בין חברי הקבוצה כאמור בסעיף 20(א)3 לחוק תובענות ייצוגיות; ו/או כל סעד אחר לטובת הציבור או לטובת הקבוצה, בהתאם לסעיף 20(ג) לחוק תובענות ייצוגיות.
- (4) לקבוע את שכר טרחתם של עורכי הדין המייצגים את המבקש בבקשה לאישור תובענה ייצוגית.
- (5) לקבוע כי חלק מסוים שיקבע בית המשפט הנכבד מתוך הסכום ו/או שווי הסעד שיפסק, לאחר ניכוי ההוצאות ושכר טרחת עורך דין, ישולם ו/או יינתן למבקש, אשר טרח בהגשת התובענה ובהוכחתה.

א. פתח דבר

1. עניינה של תביעה זו בחטעיה המתבצעת על ידי הנתבעות, אשר מטעות את צרכניהן לסבור שמחיר הבקבוקים שהם רוכשים אינו כולל מרכיב של פיקדון או שמחירם כולל מרכיב פיקדון בגובה מינימלי של 25 אג, בעוד שלמעשה הצרכנים מפקידים – בלא ידיעתם – פיקדון בסך של 1.2 ש"ח לבקבוק. בשל הטעיה זו צרכנים רבים אינם מחזירים את הבקבוקים ואינם גובים את הכסף שהופקד על ידם.
2. התובעים יטענו כי במעשיהן אלה מפרות הנתבעות את החובות החקוקות אשר בסעיף 3 של חוק הפיקדון; ו/או אשר בסעיף 2(א) לחוק הגנת הצרכן, תשמ"א-1981 ("חוק הגנת הצרכן"); ויטענו כי החובות החקוקות הללו נחקקו למטרת הגנה עליהם כעולה מתוכם וכמפורט להלן בכתב תביעה זה.
3. עוד יטענו התובעים כי במעשיהן אלה ו/או במחדליהן ו/או ברשלנותן ו/או בחטעיה שהן מטעות את התובעים, גרמו הן ועודן גורמות לתובעים נזק כספי לתובעים, וחילופין עושות הן עושר שלא במשפט.

ב. הצדדים

4. התובע:
 - 4.1. התובע הוא אזרח מן השורה שמקצועו גנן בגן ילדים.
 - 4.2. התובע צורך מעת לעת בקבוקים מן הבקבוקים שמייצרות ו/או מייבאות הנתבעות טמפו ומבשלות בירה. התובע יטען כי צריכתו האישית עומדת על כ-5 בקבוקי משקה בני 500 מ"ל לחודש.
 5. נתבעת 1 ו-2 ("טמפו"):
 - 5.1. נתבעת מס' 1 היא יבואנית ו/או יצרנית של משקאות קלים ומשקאות אלכוהוליים קלים, ובתם בירה גולדסטאר, מכבי, הייניקן ומאלט (בירה שחורה), המשווקים, בין השאר, בבקבוקים בני 500 מ"ל.

- 5.2. נתבעת מס' 2 היא החברה האם של נתבעת מס' 1, ואשר מפרסמת את דו"חותיה הכספיים במאוחד עימה. על כן מוגשת תובענה זו גם כנגד נתבעת מס' 2 ואולם זאת אך למען הזהירות (לתלן, ביהד ולחוד: "טמפו").
- 5.3. התובע יטען כי על-פי הדו"ח הכספי של טמפו לשנת 2006, היא מחזיקה ב-52% משוק המשקאות האלכוהוליים הקלים, שחיקף מכירותיה בו עמד באותה שנה על למעלה מ-214 מיליון ₪ (ועל יותר מכך בשנים 2004 ו-2005). כן הוכרזה טמפו כמונופול בשוק הבירה.
- 5.4. דו"חותיה הכספיים של טמפו ניתנים לצפייה לכל דורש באתר האינטרנט של הבורסה לניירות ערך, שם נסחרים מניותיה של משיבה 2 (<http://www.magna.isa.gov.il/>).

6. נתבעת מס' 3 ("מבשלות בירה")

- 6.1. נתבעת מס' 3 ("מבשלות בירה") היא יבואנית ו/או יצרנית של משקאות קלים ומשקאות אלכוהוליים קלים, ובהם כמו בקבוקי בירה טובורג, קרלסברג או MALTY, המשווקים, בין השאר, בבקבוקים בני 500 מ"ל.

ג. המסגרת המשפטית והעובדתית

7. הנתבעות הן יצרניות ויבואניות המייצרות ומייבאות מכלי משקה מלאים כהגדרתם בחוק הפיקדון, ומוכרות אותם בישראל (להלן – מכלי המשקה).
8. על-פי סעיף 2(א) של חוק הפיקדון, חייבים כל מכלי המשקה שתכולתם גבוהה מ-100 מ"ל ונמוכה מ-1.5 ליטר הנמכרים בישראל, בפיקדון. הפיקדון – כשמו כן הוא, פיקדון העשוי להיות מוחזר לכל צרכן המשיב בקבוק ריק לכל בית מסחר בו נמכרים מיכלי משקה מאותו סוג.
9. על-פי סעיף 2(ב) של חוק הפיקדון, חייבים מכלי המשקה הנמכרים על ידי המשיבות בפיקדון מינימלי, העומד כיום על 25 אג' לכל מכל. סכום זה נקבע מפורשות בחוק, ולא שונה מאז נחקק.
10. הנתבעות פעלו על-פי סעיף 2(ג) לחוק הפיקדון ו**גבו פיקדון גבוה יותר** בסך 1.2 ₪ לבקבוק, בעת מכירת מיכלי המשקה המשמשים עילה לתובענה לזו.
- 10.1. טמפו, בין השאר, בכל הנוגע לבקבוקי בירה המכילים 500 מ"ל, תחת המותגים גולדסטאר, מכבי, מאלט (בירה שחורה) והיינקן.

- 10.2. מבשלות בירה, בין השאר, בכל הנוגע לבקבוקי בירה המכילים חצי 500 מ"ל, טובורג, קרלסברג או MALTY
- 10.3. יודגש כי את מחיר הפיקדון קובעות המשיבות בלבד, על זעתן, כאמור בחוק הפיקדון.
- 10.4. בגין בקבוקים מעין אלה מוגשת תובענה זו, והם יכוננו להלן: "הבקבוקים".
11. בצד חובת הפיקדון, קובע סעיף 3(א) של חוק הפיקדון חובת סימון הבקבוקים, על-פי התחייבו הנתבעות להטביע את המילים "חייב בפיקדון" ואת סכום הפיקדון על הבקבוקים.
12. למרות הוראות החוק הברורות, מסתירות הנתבעות את גובה הפיקדון שהן גובות. אכן כן: על תוויות הבקבוקים, החייבים בפיקדון של 1.2 ש"ח, לא מצוין כלל סכום של פיקדון – בניגוד גמור להוראות הברורות והמפורשות של חוק הפיקדון, ולחובת הברורה מאליה של כל עוסק כלפי צרכניו.
- 12.1. כך, על הבקבוקים המשווקים על ידי טמפו כתוב רק "מיועד להחזרה", ואין מצוינות המילים "חייב בפיקדון", ואין מצוין סכום הפיקדון. לכתב תביעה זה מצורפת דוגמה של פתקית שהיתה מודבקת על בקבוק של בירה-גולדסטאר, המיוצרת על ידי טמפו, סומנה כנספח א'.
- 12.2. על הבקבוקים המשווקים על ידי מבשלות בירה כתוב רק "מיועד להחזרה / הבקבוק בפיקדון", ולא נקוב כל סכום של פיקדון. לכתב תביעה זה מצורפת דוגמה של פתקית שהייתה מודבקת על בקבוק של בירה טובורג, המיוצרת על ידי מבשלות בירה, סומנה כנספח ב'.
- 12.3. התובעים יטענו כי הכיתוב זהה על כלל התוויות המודבקות על בקבוקים של טמפו ושל מבשלות בירה, בהתאמה.
13. התובע יטען כי -
- 13.1. במקרה של טמפו - הוא חוטעה, וכן הוטעו חברי הקבוצה המיוצגת לחשוב שאין מחיר הבקבוקים כולל מרכיב כלשהו של פיקדון, בעוד שמחיר הבקבוק כולל פיקדון העולה עד כדי 20% מהמחיר הכולל שנדרשו לשלם עבור כל בקבוק, פיקדון אותו הם זכאים לקבל בחזרה.
- 13.2. ואילו במקרה של מבשלות בירה - גם אם הצרכן אכן ראה שמדובר בפיקדון, אין לו ידיעה באיזה גובה של פיקדון מדובר. התובע יטען כי הואיל והפיקדון הרגיל הרשום על גבי רב מכלי המשקה בישראל הינו 25 אג, חוטעה הוא, ועמו יתר התובעים לחשוב כי מרכיב הפיקדון במחירם של בקבוקים אלה הוא 25 אג.

- 13.3. כיון שכך, רבים מהם אינם טורחים כלל להחזיר את הבקבוקים, אלא זורקים אותם לפח האשפה, או מניחים אותם ליד הפח מתוך תקווה שמישהו אחר יחזיר אותם כדי לקבל 25 אג' לבקבוק.
14. התובע יטען כי הנתבעות עשויות להרוויח מן העובדה כי אין הן מציינות את מרכיב הפיקדון על תוויות הבקבוקים, שכן הסכומים שחן גובות כפיקדון עשויים לחיות בקופתן בין לצמיתות ובין לתקופת זמן.
- 14.1. התובע יטען כי על-פי סעיף 8(א) ו-8(ב) של חוק הפיקדון, מתוך סכום של 1.2 ₪ לכל בקבוק שאינו מוחזר על-ידי הצרכנים, ובה התובעים, נותרות בקופת הנתבעות 95 אגורות.
15. משגילה התובע כי הוא משלם פיקדון בסך של 1.2 ₪ עבור כל בקבוק בירה גולדסטאר של חצי ליטר הנרכש על ידו, פנה במכתב לטמפו. העתק ממכתב מצורף לכתב תביעה זה וסימנו נספח ד'.
16. לאחר משלוח המכתב, החל התובע לשים ליבו לסוגיה זו של סכום הפיקדון, וגילה כי לא רק בקבוקי בירה גולדסטאר אינם מסומנים כנדרש, אלא מדובר בכל הבקבוקים של חצי ליטר המיוצרים או מיובאים על ידי המשיבות. משכך, פנה המבקש באמצעות בייכ דאז הן למבשלות בירה והן למשרד להגנת הסביבה. העתק המכתבים מצורפים לתביעה זו בנספחים ה', ו' בהתאמה.
17. ביני לבניי הגיעה לידיי התשובה של טמפו, המצורפת לתביעה זו בנספח ז'.
- 17.1. בתשובה זו כותבת טמפו כי הבקבוקים מיועדים לשימוש חוזר, וכי בקבוקים אלה הוצאו מתחולתו של החוק. התובע יטען כי בתשובה זו מאומת, וכי אין כל ספק בדבר תחולת החוק על הבקבוקים נשוא תביעתו זו: הן חוק הגנת הצרכן והן חוק הפיקדון.
- 17.2. התובע יטען כי החובות התקוקות המנויות לעיל ובראשית כתב תביעה זה נועדו, בין השאר, להגן עליו ועל התובעים, לסייע להם ולהזכיר להם כי הם זכאים לקבל את מרכיב הפיקדון שבמחיר הבקבוק בחזרת.
18. התובע יטען כי מרכיב נוסף בתשובתה של טמפו, אין לו כל יסוד. על-פי תשובת טמפו בחשבונית שמקבל כל צרכן בגין הבקבוקים, מופיע פיקדון בגובה 1.20 ש"ח.
- 18.1. התובע יטען כי מבחינה משפטית אין בתשובה זו מאומת; החובה החוקית מוטלת על היצרן/או היבואן הן על-פי חוק הגנת הצרכן והן על-פי חוק הפיקדון, ואין הוא יכול להטילה על מן דהוא אחר. המחוקק נתן דעתו לכך והכריע בחוק הפיקדון כי על היצרן והיבואן מוטלת חובת סימון הבקבוק, וזו מוטלת עליו באופן שהסימון לא ימחק בשימוש סביר - כך לשון החוק.
- 18.2. מבלי לפגוע באמור לעיל, יטען התובע כי הוא ניסה לבדוק האומנם מופיע סעיף נפרד בחשבונית הניתנת לצרכן, ומצא כי בחלק מן המקומות אכן מצוין דבר

הפיקדון בחשבוניות, אך במקומות רבים, בעיקר במרכולים קטנים יותר ובחנויות המכולת, וכן בסופרמרקט גדול אחד לפחות, אין בנמצא הפרדה כאמור.

18.3. לכתב תביעה זה מצורפים העתקי קבלות על בקבוקים שנרכשו על ידי המבקש בחנויות שונות ברחבי תל אביב, ובהן סופרמרקט גדול, בתן אין כל אזכור לפיקדון ששולם, וכן קבלה של קניה בסופרמרקט שאחד מרכיביו היה הבקבוק והפיקדון. סומנו כנספת ח'.

18.4. התובע יטען כי גם מקום בו מצויין סכום הפיקדון במסגרת חשבונית, הרי ציון זה נבלע ברשימה הארוכה המונפקת בקניות גדולות. העתק חשבונית ובה ציון הפיקדון כן מופיע מצורפת לכתב תביעה זה כנספת ט'.

18.5. התובע יטען שבוודאי שעילת התביעה קמה לתובעים שקנו בקבוקים בבתי עסק בינוניים וקטנים, וגם למי אשר עורכים קניותיהם ברשת שיווק גדולה אשר בחשבון שלה מצוין דבר הפיקדון, שכן דרך העולם, שרק צרכנים מעטים קוראים את פירוט הקניה, ביחוד כאשר מדובר בקניה גדולה, כנהוג ברשתות השיווק. לפיכך, גם חלק מן הצרכנים שקנו ברשתות השיווק את הבקבוקים לא יודעים כי שילמו פיקדון בגובה של 1.2 ₪.

18.6. התובע יוסיף ויטען כי סימון הבקבוק מזכיר לצרכן דבר הפיקדון גם זמן רב לאחר הקניה עצמה. בכל עת שהוא אוחז בבקבוק יכול הוא לראות ולהיזכר כי לבקבוק שבידו ערך כספי עבוזי, ואילו החשבונית, גם אם נתן ליבו אליה מלכתחילה, נשכחה זה מכבר. והלא זו מטרת הסימון - להזכיר לצרכן.

ד. הנזק

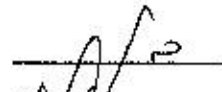
19. התובע יטען כי לשם השלמת ביטוס תביעתו, המוגשת בזה כתובענה ייצוגית אשר מרבית הפרטים הדרושים להגשתה מצויים בידי הנתבעות, עליו לקבל נתונים נוספים מן הנתבעות, ובין השאר:

19.1. מהו מספר הבקבוקים נשוא התובענה הנמכרים על ידי הנתבעות.

19.2. מתוך אלה - כמה מוחזרים לזיהוין וכמה נותרים ללא החזר? נתון זה ודאי ישנו בידי המשיבות, והוא אף נגיש כיון שעל פי סעיף 10 לחוק הפיקדון על הנתבעות לדווח את הנתון האמור למשרד להגנת הסביבה, מידי שישה חודשים.

19.3. ומתוך הבקבוקים המוחזרים - כמה מוחזרים על-ידי צרכניהם וכמה נאספים על-ידי "אספני בקבוקים"? נתון זה ניתן לגזור מתוך אופי החוזרים המגיעים לבתי העסק ומהם למשיבות, נתונים שהם כולם בידי הנתבעות.

20. התובע יטען כי הוא צורך בממוצע 5 בקבוקים בחודש ו-60 בשנה. נזקו השנתי עומד, אם כן, על 72 ₪ בשנת, ועל 432 ₪ הן מכפלת 6 שנים אשר שהה בארץ וצרך בקבוקים כאמור, במהלך שבע השנים האחרונות.

- 20.1. לחלופין, במניין השנים בהן שהה התובע בארץ מאז כניסתו של חוק הפיקדון לתוקף - עולה נזקו המוערך של המבקש כדי 360 ₪.
21. כאמור לעיל, גם אם מתוך כל מיכלי המשקה הנמכרים, חלק קטן בלבד הם הבקבוקים נשוא התובענה, ורק חלק מאלה אינם מוחזרים על-ידי חברי הקבוצה המיוצגת, וכל אלה צורכים בקבוקים אלה בכמות הצנועה אותה צורך התובע - עשויה התביעה לעלות כדי עשרות רבות - אם לא מאות מיליוני ₪:
- 21.1. בנתוני הצריכה שלעיל 7 שנות התיישנות מעלות את נזקו של היחיד העונה למאפייניו של המבקש לסך של למעלה מ-500 ₪.
- 21.2. די ב-100,000 צרכנים במאפיינים צנועים אלה כדי להעמיד את סכום התביעה על 50,000,000 ₪.
- 21.3. התובע מעריך כי הסכומים גדולים מאלה, אך כאמור אין לו מידע עליו יוכל לבסס חשדו, ומידע זה מצוי כולו בידי המשיבות.
22. התובע ישוב ויטען כי הנתבעות הפרו חובות חקוקות כאמור בראשית כתב תביעה זה, אשר נועדו, בין השאר, לסייע לו ולתובעים הכלולים בקבוצה המיוצגת בקבלת המידע הדרוש להם לשם קבלת החלטה בדבר החזרת הבקבוקים ו/או קבלת מידע מלא ומדויק על המוצר שהם רוכשים ומרכיבי המחיר השונים בו.
23. התובע יטען כי במעשיתו ו/או במחדליהן ובהתרשלותן כאמור גרמו הנתבעות לנזקי ולנזקי התובעים הכלולים בקבוצה המיוצגת כאמור לעיל.
24. התובע יטען כי בנסיבות העניין מדבר הדבר בעדו ונטל הראיה עובר לידי הנתבעות להוכיח כי לא גרמו נזק כאמור ו/או כי אין הוא הנזק הנטען בכתב תביעה זה.
25. לבית המשפט הנכבד הסמכות העניינית והמקומית לדון בכתב תביעה זה.
- על כן יתבקש בית המשפט הנכבד ליתן לתובע ולתובעים הנמנים עם הקבוצה המיוצגת את הסעדים המבוקשים בראש כתב תביעה זה, וכן יתבקש הוא להורות לנתבעות לשאת בהוצאות התובע וכן לשאת בשכר טרחת עורכי דינו בצירוף מע"מ, כדין.
- היום, אחד עשר אדר תשס"ז 2007
-
אמיר ערוד עו"ד
-
שמואל אהרנסון, עו"ד
- אהרנסון, שר, אבועלמיה, אמודאי עורכי דין
בי"כ התובע